

Opracowanie
wyroku ETPCz w sprawie *Rejzmund przeciwko Polsce* z dnia 6 lipca 2010 r.
(skarga nr 42205/08)

I. Postępowanie krajowe:

1. Przedmiot i czas trwania postępowania:

Krystyna Rejzmund (dalej: „skarżąca”) wytoczyła w dniu 4 października 2000 r. powództwo o odszkodowanie. Postępowanie zakończyło się w dniu 21 maja 2008 r., toczyło się w jednej instancji przez okres około 7 lat i 8 miesięcy. W toku tego postępowania skarżąca wniosła w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, dwie skargi odpowiednio po około 4 latach i 4 miesiącach oraz po około 6 latach i 7 miesiącach od jego wszczęcia.

2. Skargi na przewlekłość:

- a) **Pierwszą** skargę skarżąca wniosła w dniu 31 stycznia 2005 r. żądając stwierdzenia przewlekłości postępowania. Postanowieniem z dnia 31 marca 2005 r. sąd apelacyjny stwierdził przewlekłość postępowania, ale nie zasądził na rzecz skarżącej świadczenia pieniężnego, ponieważ skarżąca nie wniosła o jego przyznanie na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r.
- b) **Drugą** skargę skarżąca wniosła w dniu 7 kwietnia 2006 r. żądając stwierdzenia przewlekłości postępowania i zasądzenia na jej rzecz kwoty 10 000 zł tytułem świadczenia pieniężnego. Postanowieniem z dnia 11 maja 2006 r. sąd apelacyjny oddalił skargę jako bezzasadną. Sąd poddał ocenie wyłącznie czas trwania postępowania obejmujący okres od daty wydania postanowienia w przedmiocie pierwszej skargi do dnia rozstrzygnięcia kolejnej i nie dopatrzył się w nim nadmiernej długotrwałości. Z tych przyczyn sąd oddalił skargę oraz żądanie skarżącej o przyznanie jej świadczenia pieniężnego.

II. Postępowanie przed ETPCz:

1. Przedmiot postępowania:

W skardze do ETPCz skarżąca zarzuciła naruszenie art. 6 § 1 Konwencji w zakresie prawa do rozpatrzenia jej sprawy w rozsądnym terminie.

2. Zarzut niewyczerpania środków krajowych środków odwoławczych:

Strona rządowa podniosła zarzut niewyczerpania przez skarżącą krajowych środków odwoławczych. W ocenie strony rządowej skarżąca w związku ze stwierdzeniem przewlekłości postępowania mogła dochodzić od Skarbu Państwa naprawienia szkody na podstawie art. 417 k.c.

ETPCz nie uwzględnił zarzutu strony rządowej. W opinii ETPCz sąd krajowy rozpoznając drugą skargę naruszył art. 6 ust. 1 Konwencji, gdyż **winien poddać ocenie cały okres trwania postępowania, nie zaś jego fragment**. Dlatego zdaniem ETPCz nie trzeba wymagać od skarżącej skorzystania z kolejnego środka krajowego.

Uzasadniając swoje stanowisko ETPCz powołał się na utrwaloną linię orzecniczą, zgodnie z którą z **punktu widzenia przewlekłości postępowanie musi być oceniane jako całość**¹. ETPCz wskazał na wyroki w sprawach włoskich², w których stwierdzał powtórne naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie w toku tych samych postępowań, w przypadku gdy długotrwałość postępowania - w okresie następującym po pierwszym stwierdzeniu takiego naruszenia - nie została przez sąd krajowy oceniona przez pryzmat czasu trwania całego postępowania. ETPCz odniósł się także do analogicznej sprawy jaka została rozstrzygnięta przeciwko Polsce³, w której uznał, że **okoliczność, iż od daty rozpatrzenia przez sąd krajowy pierwszej skargi na przewlekłość upływa kolejny okres czasu zanim zostanie wydany wyrok co do istoty sprawy, zobowiązuje sąd rozpatrujący następną skargę na przewlekłość tego samego postępowania, do jego oceny jako całości**.

3. Zarzut utraty „statusu ofiary”:

Strona rządowa sformułowała zarzut utraty przez skarżącą statusu ofiary w rozumieniu Konwencji z dwóch przyczyn.

Po pierwsze, sąd krajowy stwierdził przewlekłość postępowania w związku z wniesieniem pierwszej skargi, zaś **nieprzyznanie skarżącej świadczenia pieniężnego wynikało z braku zgłoszenia przez nią takiego żądania**.

Po drugie, **niestwierdzenie przez sąd krajowy przewlekłości postępowania w związku z wniesieniem drugiej skargi implikuje nieprzyznanie świadczenia pieniężnego**.

ETPCz podzielił zapatrywanie strony rządowej, iż nieprzyznanie świadczenia pieniężnego w postanowieniu stwierdzającym przewlekłość postępowania zapadłym na skutek wniesienia pierwszej skargi nastąpiło z winy skarżącej, która nie wniosła o przyznanie jej takiego świadczenia.

ETPCz nie zaakceptował drugiego argumentu, przyjmując, iż gdyby sąd krajowy kierował się zasadami wypracowanymi w orzecznictwie ETPCz, to stwierdziłby przewlekłość postępowania sądowego i przyznał na wniosek skarżącej świadczenie pieniężne.

4. Wnioski.

Postanowienie **sądu krajowego z dnia 31 marca 2005 r.** w zakresie, w jakim nie przyznano skarżącej świadczenia pieniężnego z uwagi na niezgłoszenie przez nią takiego żądania, **nie narusza art. 6 ust. 1 Konwencji**.

¹ wyrok z dnia 11 października 2005 r., *Majewski przeciwko Polsce*, skarga nr 52690/99.

² wyrok z dnia 27 kwietnia 2000 r., *Rotondi przeciwko Włochom*, skarga nr 38113/97, §§ 14-16 oraz wyrok z dnia 27 kwietnia 2000 r., *S.A.GE.MA S.N.C. przeciwko Włochom*, skarga nr 40184/98, §§ 12-14.

³ wyrok z dnia 18 grudnia 2007 r., *Swat p-ko Polsce*, skarga nr 13545/03, § 44.

Postanowienie sądu krajowego z dnia 7 kwietnia 2006 r. w zakresie w jakim nie stwierdzono przewlekłości postępowania oraz nieprzyznano świadczenia pieniężnego skarżącej **narusza art. 6 ust. 1 Konwencji**. Sąd krajowy rozpatrując skargę na przewlekłość **nie może dokonywać fragmentacji postępowania**, lecz ocenić je jako całość biorąc pod uwagę stadium w jakim się znajduje, w chwili rozstrzygania kolejnej skargi. **Nieprzyznanie świadczenia pieniężnego za okres, w którym stwierdzono przewlekłość postępowania z uwagi na brak wniosku skarżącej w tym przedmiocie, nie stoi na przeszkodzie przyznaniu świadczenia pieniężnego za ten okres w przypadku wniesienia kolejnej zasadnej skargi.**

Stwierdzając naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji ETPCz zasądził na rzecz skarżącej zadośćuczynienie w wysokości 5000 euro, co odpowiada kwocie 625 euro za każdy rok postępowania. **Zadośćuczynienie jest zatem stosunkowo niskie**, ponieważ w sprawach polskich kształtuje się średnio na poziomie 800-1000 euro za rok postępowania.